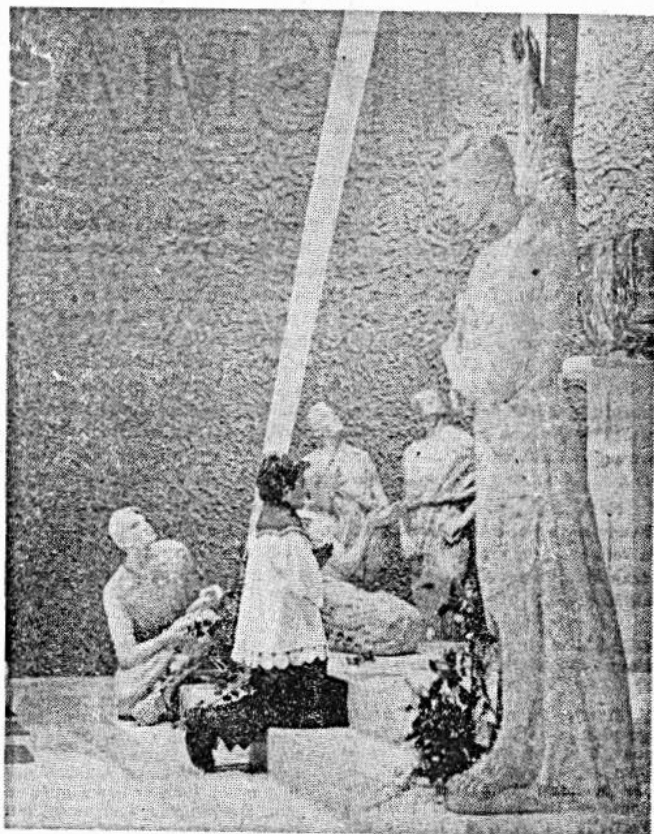

Crkva u kojoj su apostoli sišli među ljude

»U mojoj se crkvi zaista to dogodilo«, smijajući se potvrđuje ovu konstataciju župnik iz NUSTRA kod Vinkovaca, ANTUN GILIĆ, pričajući nam o svemu onom što je načinio od svoje crkve.

Jer doista, ono što je nastalo iz njezina interijera, treba vidjeti! Zato nam i nehotice, gledajući sve to, pada na um ono što već mnogi od nas osjećamo. Kad bi se već jednom počelo planski, sistematski i promišljeno raditi na poticanju vjersko-sakralnog turizma, koji danas, nažalost, uglavnom obuhvaća samo hodočašća, i to ponajviše inozemna, koja nisu usto ni jeftina, župna bi crkva u Nuštru, zbog onog što je u njoj učinjeno, posve sigurno postala nezaobilazna turistička točka u tako jednom zamišljenom itineraru našeg vjerskog turizma. Danas je, na žalost, još uvijek situacija u tom pogledu posve obrnuta: za nju znaju samo oni koji su je vidjeli. A koliko je takvih koji kroz Nuštar prođu?

Sve sam te svoje dileme iznio vrijednom nuštarskom župniku, koji me odmah dočeka onako veselo i dobrodušno — a kakvi bi i mogli biti naši Sokci — da ne treba ni o čemu prestrogo suditi. Neka mi njegov primjer bude u tom putokazom:

»Naime, ni ja nisam išao odmah naglo. Kamo' bi me to dovelo! Situirati najsvremeniji interijer u ono što je nekad činilo našu crkvu, nije bilo nimalo lako. Doživio sam na početku i ovu zgodu. Kad je sve počelo, sastala su se preda mnom dva starca, pa će onako upitati jedan drugoga, kad će na njih doći red za rušenje, jer novi župnik sve sruši, od srca se nasmija naš župnik.

Samo na svu sreću, sve je to danas prošlost. Pobijedile su na kraju u radu taktičnost i ustrajnost. A svemu je trebalo vremena i strpljenja.

»Znate, ja sam nepopravljiv optimist«, nastavlja dalje naš župnik, »vjerujem da se ljude može pridobiti za novo, samo im treba sve razjasniti. Zato nijednu akciju nisam poduzeo u župi, a da za nju nisam pitao svoje župljane.«

»Svemu tomu stoji kao kruna zašluzan rad prof. LOJZIKE ULMAN, vinkovačke kiparice i referenta za

crkvenu umjetnost naše biskupije. Ona mi je u svemu pomogla. Treba reći otvoreno, moja crkva je spomenik te uspješne suradnje između crkve i umjetnosti na polju stvaranja novog likovnog izraza našeg vremena«, dovršava ovo izlaganje naš župnik.

I dok zadivljeni stojimo u interijeru crkve, zaneseni svim onim što smo vidjeli, a što se i ne da opisati, više i ne mislimo na sve ono što je bilo potrebno učiniti da do toga dođe. Ne mislimo ni na sve one pripreme koje je prof. Ulman morala, uz pomoć župnika, učiniti s našim šokačkim narodom. Donijela mu je maketu budućeg interijera crkve i počela je tumačiti. Radilo se o glavnom oltaru i o stilizaciji kipova oko njega. Narod je na kraju bio dirnut. Iskazana mu je pažnja, netko je s njim razgovarao, dao mu je važnost, sve je ostalo došlo samo od sebe.

»Ne zaboravite«, prekida župnik moja razmišljanja, »da je ovo jedna od rijetkih naših crkava koje datiraju još iz vremena hrvatskih kraljeva. Tu je postojao samostan benediktinaca koji je naselju i dao svoj naziv: Monoštar ili Monuštar. Najprije je postojala mala romanička crkva, a zatim velika gotička s dva tornja. Prvu su razorili Tatari, a druga je nadživjela Turke, ali ne i mađarskog feudalca iz 18. stoljeća, koji je s njezinim materijalom sagradio sebi dvorac. Danas crkva predstavlja vezu sa svojim prethodnicama po patronu Svetom Duhu, kojemu je posvećen i njezin novi interijer, tako da je suvremenost opet uspostavila vezu sa slavom prošlosti.«

No vratimo se glavnom oltaru i kipovima oko njega. Ono što je najljepše, to je harmonija cjeline. Zato ništa ne može u tom interijeru smi-

renosti i molitve apostola s Majkom Božjom, na koje se slijeva milost Svetog Duha, postojati individualno, jer je sve prožeto unaprijed postavljenom zamišlju cjeline. Svaki apostol ima izraz jedne molitvene geste. Ovdje kipovi govore, jer se nalaze među narodom, oni postaju dio nje. Svaka je, statičnost izbrisana. I mi, ponosni čudesnošću tog impresivnog sklada, počinjemo otkrivati umjetničine namjere:

Petar propovijeda o ljubavi...

Jakov stariji se predaje molitvi tišine...

Juda Tadej se duboko klanja u molitvi...

Marija je tuišćen Božjom ljepotom...

Filip u pozadini kleči i meditira... Simun uzdignutih ruku slavi Boga...

Toma se baca u prah i predaje volji Božjoj...

Bartol molitvom zastupa prošnju...

Jakov i Andrija razgovaraju o Bogu...

Matej će na kraju kao evanđelist o Njemu pisati...

Tu je i Božja Majka koja moli najljepšu molitvu: Isusove nazočnosti. Svi zajedno nadahnuti su simfonijom molitve nad koju slijeće milost Svetog Duha.

A sve se to još odigrava pod baldahinom koji podsjeća na ciborije ranohrvatskih crkava! I sve to u jednom Nuštru! — pomislili smo nehotice u sebi.

Župnik kao da je pročitao naše misli, odmah dodaje:

»Ja nisam za ono što sam vidio drugdje. Bio sam u inozemstvu. Vidio sam kako tamo iznutra ogole crkvu, a da u nju ne unesu novi sadržaj. Mi smo uz pomoć i razumijevanje naroda išli suprotnim putem.

Učeli smo priliku da obnovimo ponutricu, ali nismo željeli idejno prekidati vezu s tradicijom, premda je likovni izraz bio posve nov. Zato su trojica naših apostola obučeni kao benediktinci, a Majci je Božjoj stajljena u podnožje glavica sjupa s tropletom po uzoru na benediktinske klesare.«

I na kraju, kad bismo se još jednom okrenuli osobi našeg zaslužnog župnika, tada bismo ustanovili da je on umjetnički djelovao i na drugim područjima. I sam odličan pjevač, osnivao je pjevačke zborove u mjestima gdje je župnikovao. Tako je muški oktet iz Ilače, kojem je on začetnik, ove godine dobio nagradu na Vinkovačkim jesenima. Tako je bilo i u Gunji. Na proslavi 100-godišnjice đakovačke bazilike njegov je nuštarski pjevački zbor odnio drugo mjesto, odmah iza vinkovačkog.

I možda baš zbog sveg toga, župnik GILIĆ ne staje u svom radu. Mnogo toga treba još učiniti. Na redu je filijalna crkva u Ceriću, koja će biti uređena u šokačkom stilu, itd.

Ipak u svemu tome nuštarska crkva stoji sa svojim interijerom kao budući punkt našeg kontinentalnog turističkog obilaska po sakralnim spomenicima i crkvama naše prošlosti i sadašnjosti! Dakako, i ne samo turističkog!

Zato se valjda i sjetih onog što je njezina autorica, zaslužna kiparica prof. Ulman napisala o njoj u podvoju njezina dovršetka, 1. kolovoza 1974.:

»U svakom je slučaju za crkvu najvažnija unutrašnja poruka koju nose oblici. Poruka koju želim prenijeti jest ta kako da se i mi ovdje prisutni pridružimo apostolima u molitvi, predajući se Duhu u ljubavi!«

Nuštarski je narod, možemo mirne duše reći, to već i učinio!